
**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**



**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»

**ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ “INTERAMERICAN”**

Ζωγράφου Ιωάννα

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης

του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση

Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στα Οικονομικά και Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2017

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**



**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΟΙΚΗΣΗ της ΥΓΕΙΑΣ»

**ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ
ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ “INTERAMERICAN”**

Ζωγράφου Ιωάννα, Α.Μ.: ΔΥ/1212

Επιβλέπων: Φαφαλιού Ειρήνη / Αναπληρώτρια Καθηγήτρια / Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης

του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την απόκτηση

Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στα Οικονομικά και Διοίκηση της Υγείας.

Πειραιάς, 2017

UNIVERSITY of PIRAEUS



**DEPARTMENT of
ECONOMICS**

M.Sc. in Health Economics and Management

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Case study: “INTERAMERICAN” Insurance Company

Zografou Ioanna

Master Thesis submitted to the Department of Economics
of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements
for the degree of M.Sc. in Health Economics and Management

Piraeus, Greece, 2017

Στην οικογένειά μου.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους φίλους μου που με στηρίζουν κατά την διάρκεια της πορείας μου. Επίσης την επιβλέπουσα καθηγήτρια μου κ. Φαφαλιού για την ενδιαφέρουσα διδασκαλία της κατά τα χρόνια φοίτησης και για την υπομονή της για την ολοκλήρωση της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Τέλος, όλους τους καθηγητές και τους συμφοιτητές μου που μοιραστήκαμε μαζί δημιουργικές ώρες και εμπειρίες ζωής.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Εφαρμογή στην INTERAMERICAN

Σημαντικοί Όροι: [Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Απολογισμός ΕΚΕ, Ασφαλιστικές Υπηρεσίες]

«Δει γαρ τους εύπορους χρήσιμους ποιείν εαυτούς τοις πολίταις.

**Πρέπει και οι εύποροι να κάνουν τους εαυτούς τους χρήσιμους
για τους πολίτες»**

Δημοσθένης

Περίληψη

Αντικειμενικός σκοπός της εργασίας αυτής είναι η προσπάθεια παρουσίασης διάφορων πτυχών θεωρίας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην σύγχρονη κοινωνία καθώς και ο τονισμός της σημασίας της μέσω του παραδείγματος ορθής πρακτικής της ΕΚΕ από μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις στην Ελλάδα και από τις σημαντικότερες στον κλάδο της. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία εισαγωγή στην έννοια της ΕΚΕ, την παρουσία της μέσα στον χρόνο και στο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο . Στην συνέχεια παρουσιάζεται η εφαρμογή της στις σύγχρονες επιχειρήσεις , οι διαστάσεις της, οι δείκτες μέτρησης καθώς και τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν. Στην SWOT ανάλυση υπάρχει εικόνα και για τις αδυναμίες αλλά και τις απειλές της ΕΚΕ. Τέλος προχωρούμε με την παρουσίαση κάποιων στοιχείων από τον απολογισμό της INTERAMERICAN μέσα από τα οποία μπορούμε να συμπεράνουμε την αναγκαιότητα την εφαρμογής της ΕΚΕ, όχι μόνο για τις μεγάλες επιχειρήσεις αλλά για όλο το φάσμα των εταιριών

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Case study: “INTERAMERICAN” Insurance Company

Keywords: [Corporate Social Responsibility, Corporate Social Responsibility Report, Insurance Services]

Abstract

Objective purpose of this text is a try to present various aspects of corporate social responsibility in modern society and the emphasis of its importance by using the example of CSR in one of the largest businesses in Greece and the most important in its field. In the first chapter there is an introduction to the meaning of CSR, its attendance through time and in Greek institutional framework. Then, we present its application in modern businesses, its dimensions, its measurement pointers and its benefits. In SWOT analysis we present the weaknesses and threats of CSR. In conclusion, we proceed with the presentation of some elements from the report of INTERAMERICAN, through which we can conclude the need of CSR, not only for large companies but for the whole spectrum of companies.

Περιεχόμενα

Περίληψη	xi
Abstract	xiii
Κατάλογος Πινάκων	xvii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:.....	1
ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	1
1.1 Εισαγωγή	1
1.2 Ορισμός ΕΚΕ	2
1.3 Ιστορική Αναδρομή	5
1.4 Θεσμικό Πλαίσιο στην Ελλάδα	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:.....	13
2.1 Διαστάσεις Εφαρμογής.....	13
2.2 Πρότυπα που διευκολύνουν την εφαρμογή της ΕΚΕ	15
2.3 Δείκτες μέτρησης ΕΚΕ	19
2.4 Πλεονεκτήματα εφαρμογής ΕΚΕ.....	21
2.5 Ανάλυση SWOT για την ΕΚΕ στην Ελλάδα	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:.....	25
3.1 ΕΚΕ και Ασφαλιστικές Εταιρίες στην Ελλάδα	25
3.2 Παρουσίαση INTERAMERICAN	27
3.3 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη από την INTERAMERICAN	28
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	34
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	Error! Bookmark not defined.

Κατάλογος Πινάκων

[1.1 Ανάλυση SWOT της ΕΚΕ στην Ελλάδα](#)

[1.2 Στοιχεία μεριδίου της Ασφαλιστικής Αγοράς με βάση τις ετήσιες εκθέσεις της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

1.1 Εισαγωγή

Με την παρούσα εργασία θα προσπαθήσουμε να αγγίξουμε την έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) στην Ελλάδα, μέσα από την παρουσίαση της εφαρμογής της στην INTERAMERICAN ασφαλιστική εταιρία.

Στην σύγχρονη πραγματικότητα η ΕΚΕ απασχολεί και "προκαλεί" την πλειοψηφία των εταιριών παγκοσμίως αλλά και εγχώρια. Ως μία από τις πιο σύγχρονες προτάσεις στο χώρο της διοίκησης επιχειρήσεων, η ΕΚΕ προσφέρει έναν εναλλακτικό τρόπο λειτουργίας των οργανισμών, μέσω της συμπερίληψης ηθικών και κοινωνικών επιδιώξεων πέρα από τους καθαρά οικονομικούς στόχους. Ωστόσο έχουν περάσει πολλά χρόνια μέχρι η ΕΚΕ να συνδυαστεί με την πρόοδο και την ευημερία μιας επιχείρησης.

Το 2001 σε ένα άρθρο των economist, αναφέρεται η εξής φράση του Wally Olins, συμβούλου εταιρικής ταυτότητας και συν-ιδρυτή της εταιρίας Wolff Olins (μιας εταιρείας συμβούλων): "The next big thing in brands is social responsibility". Δήλωνε έτσι την σημασία της ΕΚΕ στο μέλλον και πως ακόμα κι αν το προϊόν ή η τιμή του παρέμενα τα ίδια αυτό που θα βελτίωνε την απόδοση θα ήταν εάν το ' κάνουν καλά' ¹.

Για πολλά χρόνια, σύμφωνα με την Διευθύνουσα Σύμβουλο της Hewlett-Packard Carly Fiorina στο συνέδριο στις 12 Νοεμβρίου 2003, οι στόχοι κοινωνικής ανάπτυξης σχετιζόνταν με φιλανθρωπικές δραστηριότητες και διαχωρίζονταν από τους επιχειρηματικούς στόχους. Να "γίνεται κάτι καλά" από το να "κάνεις καλό" θεωρούνταν ξεχωριστές επιδιώξεις. Σιγά σιγά όμως αυτό άρχισε να διαφοροποιείται. Στην ομιλία της ανέφερε πως, πολλές από τις οργανώσεις που εκπροσωπούσαν εκεί αυτό που έμαθαν είναι ότι η καινοτομία και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μπορεί να

¹ Economist, Warry Olins, Σεπτέμβριος 2001

προκύψουν από την ένταξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών ανησυχιών στην επιχειρηματική στρατηγική από την αρχή. Ακόμα πως η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη εφαρμόζοντάς την από την βάση έως την κορυφή, είναι όχι ακριβώς το πιο σωστό, αλλά το πιο έξυπνο πράγμα που μπορεί να κάνει μια επιχείρηση².

Τι είναι όμως η ΕΚΕ, πως εξελίχτηκε με την πάροδο του χρόνου και ποια τα νομικά της πλαίσια περιγράφονται παρακάτω.

1.2 Ορισμός ΕΚΕ

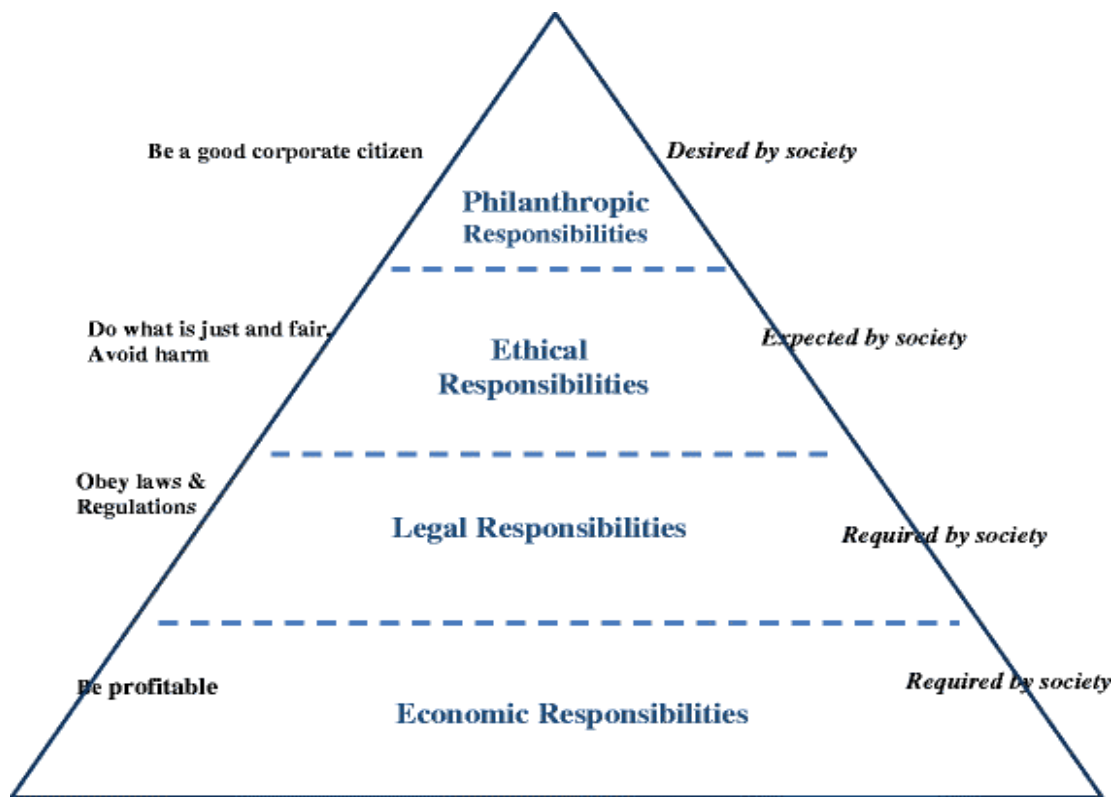
Εξαιτίας της πολυπλοκότητας της έννοιας Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, δεν υπάρχει ένας παγκόσμια κοινά αποδεκτός ορισμός αλλά πλήθος ορισμών. Παρακάτω θα παραθέσουμε κάποιους από αυτούς με βάση τα διεθνή και εθνικά πρότυπα.

- Η καθηγήτρια και κοινωνιολόγος Donna J. Wood, το 1991, στο άρθρο της για το πανεπιστήμιο του Pittsburgh όρισε την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ως ‘μια μορφή εταιρικής αυτό-δέσμευσης ενσωματωμένης σε ένα επιχειρηματικό μοντέλο’. (Wood, 1991)³.
- Ο Archie B Carroll από το University of Georgia, επίσης το 1991, στο επιστημονικό του άρθρο με τίτλο “Corporate social responsibility: Evolution of a definitional construct”, ανέφερε πως έπρεπε, προκειμένου η ΕΚΕ να γίνει αποδεκτή, πρέπει να περικλείει όλο το φάσμα των κοινωνικών ευθυνών. Πρότεινε τέσσερα είδη κοινωνικών ευθυνών. Την οικονομική, την νομική, την ηθική και την φιλανθρωπική. Έτσι δημιουργήθηκε η πυραμίδα του Carroll. Ως βάση απεικονίζεται η οικονομική κατηγορία πάνω στην οποία στηρίζονται όλες οι άλλες. Τόνισε πως θα πρέπει να τηρούνται ταυτόχρονα και ανά πάσα στιγμή και

² Carly Fiorina, Business for Social Responsibility, Annual Conference, Los Angeles, California, November 12, 2003

³ Donna J. Wood, Corporate Social Performance Revisited-The Academy of Management Review, Vol. 16, No. 4 (Oct., 1991), pp. 691-718

ολοκλήρωσε γράφοντας πως οι εταιρίες θα πρέπει να προσπαθούν να κάνουν ένα κέρδος, να τηρούν το νόμο, να είναι ηθικές, και ένας καλός εταιρικός πολίτης⁴.



Carroll's pyramid of CSR⁵

- Το Παγκόσμιο Επιχειρηματικό Συμβούλιο για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (World Business Council for Sustainable Development), το 1998, όρισε την ΕΚΕ ως «την διαρκή δέσμευση των επιχειρήσεων για συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους όπως επίσης των κοινοτήτων και της κοινωνίας γενικότερα»⁶.

Το 2001, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μέσα από την παρουσίαση του 'Πράσινου Βιβλίου,' όρισε την ΕΚΕ ως “ την έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρίες

⁴ Carroll, A. (1999), “Corporate Social Responsibility. Evolution of a Definitional Construct” Business & Society, Vol. 38, No. 3, pp. 268-295

⁵ Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: toward the moral management of organizational stakeholders. Business Horizons, 34(4), 39–48

⁶ World Business Council for Sustainable Development, Meeting changing expectations, report 1998

ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους” θέλοντας να ξεκινήσει μια δημόσια συζήτηση σχετικά με την έννοια της ΕΚΕ καθώς και την δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πλαισίου προώθησής της⁷.

- Το 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέλοντας να δείξει μία σύγχρονη αντίληψη, προώθησε έναν νέο ορισμό της ΕΚΕ και την ορίζει ως την “ευθύνη των επιχειρήσεων για τον αντίκτυπό τους στην κοινωνία”⁸.
- Το Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ στην Ελλάδα (CSR Hellas), προσεγγίζει την έννοια με βάση κάποια βασικά χαρακτηριστικά:

1. Αυτοδέσμευση των ίδιων των επιχειρήσεων
2. Διάρκεια Και Συνέχεια Στην Εφαρμογή Της
3. Συσχέτιση Με Κοινωνικά, Περιβαλλοντικά Και Εντέλει Οικονομικά Θέματα
4. Συμπερίληψη Τόσο Του Εσωτερικού Όσο Και Του Εξωτερικού Περιβάλλοντος Της Επιχείρησης
5. Αλληλοτροφοδότηση Με Το Στρατηγικό Επιχειρηματικό Μοντέλο
6. Διασύνδεση Με Τη Βιώσιμη Ανάπτυξη Της Επιχείρησης Με Υπεύθυνο Τρόπο

Και συμπεραίνει αναφέροντας πως «Η έννοια της ΕΚΕ περικλείει την ευθύνη κάθε επιχείρησης ή οργανισμού απέναντι στα ενδιαφερόμενα μέρη τα οποία επηρεάζει ή επηρεάζεται από αυτά μέσα από την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας»⁹.

- Τέλος το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης δίνει τον δικό του ορισμό με βάση τα διεθνή κι ελληνικά δεδομένα. Συγκεκριμένα προσεγγίζοντας τις παρακάτω πτυχές:

⁷ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (18.7.2001) ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ. Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011) ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ: Μια ανανεωμένη στρατηγική ΕΕ 2011-14 για την εταιρική κοινωνική ευθύνη

⁹ <http://www.csrhellas.net/>

1. Η ΕΚΕ αποτελεί εθελοντική αυτο-δέσμευση επιχειρήσεων και οργανισμών και στοχεύει στην υπεύθυνη λειτουργία και διαχείριση των δραστηριοτήτων τους.
2. Ως εθελοντική αυτοδέσμευση, η ΕΚΕ προϋποθέτει την ανάληψη πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων, επιπλέον της ελάχιστης συμμόρφωσης με την εκάστοτε νομοθεσία.
3. Στη βάση των παραπάνω χαρακτηριστικών, η έννοια της ΕΚΕ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο πλέγμα πολιτικών και δράσεων που υιοθετεί κάθε επιχείρηση, προσδιορίζοντας τη σχέση της με την κοινωνία και δεν περιορίζεται στην κοινωνική/περιβαλλοντική σήμανση προϊόντων και υπηρεσιών ούτε στην απολογιστική ανασκόπηση δράσεων και πρωτοβουλιών¹⁰.

Έτσι συνοψίζοντας καταλήγει πως «η έννοια της ΕΚΕ περικλείει την ευθύνη κάθε επιχείρησης ή οργανισμού απέναντι στους ανθρώπους, την κοινωνία και το περιβάλλον για τον τρόπο που τους επηρεάζει από την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας». ³

1.3 Ιστορική Αναδρομή

Στην ενότητα αυτήν θα κάνουμε μία αναφορά στην ιστορία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης με το πέρασμα των χρόνων ώστε να καταλήξουμε στο σήμερα.

Η ΕΚΕ, αν και απασχολεί τα τελευταία χρόνια τις επιχειρήσεις, είχε κάνει την εμφάνισή της από τον 18ο αιώνα καθώς οι επιχειρήσεις άρχισαν να ενδιαφέρονται για τους εργαζόμενούς τους και ξεκίνησαν να ψάχνουν πως θα τους κάνουν πιο παραγωγικούς.

Η βιομηχανική επανάσταση στα τέλη του 19ου αιώνα μπορεί να θεωρηθεί το σημείο εκκίνησης για την ανάληψη κοινωνικών πρωτοβουλιών από τη μεριά των επιχειρήσεων οι επιχειρήσεις εξέφραζαν με διάφορους τρόπους την κοινωνική τους υπευθυνότητα (προσφέροντας π.χ. κατοικία στους εργαζόμενους τους, φροντίζοντας για αυτούς και τις οικογένειες τους κ.λπ.). Με τον ερχομό του 20ου αιώνα και την καθιέρωση των νομικών πλαισίων της λειτουργίας των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη του κράτους σε ό,τι αφορά την πρόνοια, ιδιαίτερα μετά το κραχ του 1929, το πνεύμα της φιλανθρωπίας

¹⁰ <http://www.opengov.gr/ypoian/>

παραχώρησε το πνεύμα του σε εκτεταμένες νομικές, συμβατικές και οργανωτικές δομές. Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, η ανάδειξη των πολυεθνικών εταιριών και η αυξανόμενη επίδρασή τους στην παγκόσμια οικονομία και η επικράτηση του επιχειρηματικού μοντέλου που λέει ότι αποκλειστική ευθύνη των επιχειρήσεων είναι η παραγωγή πλούτου για τους μετόχους τους (the business of business is business) έφερε πάλι στην επιφάνεια το ερώτημα των σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων και κοινωνίας.

Μετά το 1930 και κυρίως μετά το 1960 η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έχει αποτελέσει ένα σημαντικό κομμάτι όχι μόνο σε ότι αφορά το εταιρικό κομμάτι αλλά ευρύτερα στην πολιτική και την οικονομική παγκόσμια σκηνή. Στις αρχές του 1930 ο Merrick Dodd και ο Adolf Berle υποστήριξαν πως η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη μπορεί να αποτελέσει μια υπηρεσία παρόμοια με έναν κερδοσκοπικό οργανισμό, η οποία, ωστόσο, θα αντλεί τα οφέλη της από την αναγνωσιμότητα και την αποδοχή των εργαζομένων, των πελατών και των συμβαλλόμενων μερών.

Με το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, η ανάδειξη των πολυεθνικών εταιριών και η αυξανόμενη επίδρασή τους στην παγκόσμια οικονομία και η επικράτηση του επιχειρηματικού μοντέλου που λέει ότι αποκλειστική ευθύνη των επιχειρήσεων είναι η παραγωγή πλούτου για τους μετόχους τους (the business of business is business) έφερε πάλι στην επιφάνεια το ερώτημα των σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων και κοινωνίας. Μέχρι και το 1970, παρά τις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις που είχαν θεσπιστεί, οι εταιρείες ακολουθούσαν ένα διαφορετικό δρόμο που αγνοούσε τις πρακτικές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η συγκεκριμένη πολιτική σκόπευε στην ουσιαστική ικανοποίηση των περαιτέρω αναγκών των εργαζομένων και αγνόηση των υπόλοιπων καλών πρακτικών που όριζε η ιδέα και η φιλοσοφία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης¹¹.

Το 1993 η έκκληση του Προέδρου Delors στις ευρωπαϊκές εταιρείες να συμμετάσχουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού κατέληξε σε έντονη κινητοποίηση και στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών δικτύων επιχειρήσεων¹² και.

Τον Ιούλιο του 2000 δημιουργήθηκε το Οικουμενικό Σύμφωνο (UN Global Compact) και αποτέλεσε κι αποτελεί ακόμα ένα πλαίσιο για τις επιχειρήσεις σύμφωνα

¹¹ <http://csrindex.gr/>

¹² Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (18.7.2001) ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ. Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

με το οποίο καλούνται να ευθυγραμμίζουν τις λειτουργίες και στρατηγικές τους με 10 παγκόσμια αποδεκτές αρχές στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Ως η μεγαλύτερη, παγκόσμια πρωτοβουλία εταιρικής υπευθυνότητας – με χιλιάδες συμμετέχοντες από περισσότερες από 150 χώρες – το Οικουμενικό Σύμφωνο έθεσε ως πρωταρχικό στόχο την οικοδόμηση και προώθηση της κοινωνικής νομιμότητας των επιχειρήσεων και των αγορών¹³.

Στην συνέχεια, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος 2000), οι αρχηγόι κρατών και κυβερνήσεων θέσπισαν μια στρατηγική, τη λεγόμενη «στρατηγική της Λισσαβόνας», με σκοπό να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) η πιο ανταγωνιστική οικονομία στον κόσμο και να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης πριν από το έτος 2010. Η στρατηγική αυτή, η οποία αναπτύχθηκε στο πλαίσιο πολλών Ευρωπαϊκών Συμβουλίων που διεξήχθησαν μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, βασίζεται σε τρεις πυλώνες. Έναν οικονομικό πυλώνα, έναν κοινωνικό κι έναν περιβαλλοντικό¹⁴.

Το 2001, σε συνέχεια της Λισσαβόνας, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δημιουργεί το Πράσινο Βιβλίο ως προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ και αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος για την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον μπορεί να συμβάλει θετικά στο στρατηγικό στόχο που συμφωνήθηκε στη Λισσαβόνα¹⁵.

Από εκεί και έπειτα στα χρόνια που ακολουθούν υπάρχει μία ταχεία εξέλιξη της ΕΚΕ, κατανόησης της έννοιας και ανάγκη εφαρμογής της έως σήμερα.

1.4 Θεσμικό Πλαίσιο στην Ελλάδα

Από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο μα οδηγίες προς τα κράτη – μέλη ώστε να υπάρχει μία ευρύτερη κοινή γραμμή.

¹³ <http://www.globalcompactnetworkhellas.gr/portal/main.php>

¹⁴ Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος 2000): προς την Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Ac10241>

¹⁵ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (18.7.2001) ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ. Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

Η Ελλάδα με βάση το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και τις διεθνείς κατευθύνσεις ανάπτυξε νομοθετήματα που σχετίζονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό με διάφορες πτυχές της ΕΚΕ.

Έτσι καταγράφονται από το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης:

- Ν.2079/1952 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 29 «Περί αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας» για την εξάλειψη κάθε μορφής καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας.
- Ν.3248/1955 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 95 «Περί προστασίας του ημερομισθίου».
- Ν.3251/1955 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 102 «Περί ελάχιστων ορίων της κοινωνικής ασφάλισης».
- Ν.4204/1961 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 87 «Περί συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας του συνδικαλιστικού δικαιώματος».
- Ν.4205/1961 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 98 «Περί εφαρμογής των αρχών του δικαιώματος οργανώσεως και συλλογικής διαπραγματεύσεως».
- 1976: Πρώτες οδηγίες προς πολυεθνικές Επιχειρήσεις του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD Guidelines for Multinational Enterprises), με συνεχείς αναθεωρήσεις και τελευταία το 2011.
- Ν.1182/1981 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 138 «Περί του κατώτατου ορίου εισόδου εις την απασχόλησιν» για την κατάργηση της παιδικής εργασίας.
- Ν.1426/1984 Κύρωση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη που κατοχυρώνει οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα σε τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η εργασία και η στέγαση.
- 2000: Υιοθέτηση Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή που αναγνωρίζει μία σειρά προσωπικών, αστικών, πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών και μόνιμων κατοίκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 2000: Οικουμενικό Σύμφωνο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (United Nations Global Compact) που αποτελεί πλαίσιο για τις επιχειρήσεις που δεσμεύονται να ευθυγραμμίσουν τις λειτουργίες τους και τις στρατηγικές τους με 10 Παγκόσμια αποδεκτές αρχές στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

- N.2918/2001 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 182 «Για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών και την άμεση δράση με σκοπό την εξάλειψή τους» σχετικά με την κατάργηση της παιδικής εργασίας.
- N.3304/2005 σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στην απασχόληση και την εργασία.
- 2006: Τριμερής Διακήρυξη Αρχών που αφορούν Πολυεθνικές Επιχειρήσεις αναφορικά με την Κοινωνική τους Πολιτική του ILO (International Labour Organization Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises on Social Policy).
- ΠΔ 148/2009 περί Περιβαλλοντικής ευθύνης για την πρόληψη και αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον (εναρμόνιση με την Οδηγία 2004/35/ΕΚ) και την αναγνώριση περιβαλλοντικής ευθύνης μέσω της καθιέρωσης της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».
- N.3850/2010 που αποτελεί Κώδικα Νόμων για την προστασία της υγείας και την ασφάλεια των εργαζομένων.
- N.3855/2010 σχετικά με τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις όπου περιγράφονται οι αρχικές διοικητικές δράσεις για την ανάπτυξη εθνικής πολιτικής και οδικού χάρτη για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις.
- N.3896/2010 σχετικά με τις ίσες ευκαιρίες και την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην εργασία και στην απασχόληση στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.
- 2010: Έκδοση ISO 26000 – Πρότυπο Οδηγιών για την Κοινωνική Ευθύνη (ISO 26000 – Guidance Standard on Social Responsibility).
- 2011: Κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) προς επιχειρήσεις σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights).
- CSR COM/2011/681: Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΕΚΕ «Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, a renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility».
- N.4019/2011 περί Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας που αφορά τη δημιουργία επιχειρήσεων που προωθούν την κοινωνική και οικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινωνικών κατηγοριών, την καταπολέμηση της φτώχειας,

των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού. Καθιερώνεται επίσης η έννοια των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων που ενσωματώνουν κοινωνικές διαστάσεις στα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης.

– Οδηγία 2012/27/ΕΕ σχετικά με την ενεργειακή απόδοση όπου τίθεται ένα κοινό πλαίσιο μέτρων για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης εντός της Κοινότητας με συγκεκριμένους στόχους μέχρι το 2020.

– Ν.4074/2012 Κύρωση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

– Ν.4093/2012 μέσω του οποίου καθορίζεται νομοθετικά ο κατώτατος μισθός και τίθεται σε πιλοτική εφαρμογή πρόγραμμα σχετικά με την εξασφάλιση ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.

– Οδηγία 2013/34/ΕΕ σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών.

– Υπουργική Απόφαση 135/2014 περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων μέσω της οποίας επιχειρείται να αναγνωριστεί η εθελοντική ανάληψη περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών ΕΚΕ από τους φορείς ιδιωτικών και δημόσιων έργων και δραστηριοτήτων και να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών αυτών κατά την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και κατά την έγκριση όρων για την αντιμετώπισή τους.

– Οδηγία 2013/34/ΕΕ για τη δημοσίευση μη-χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ψήφιση της πρότασης της Ελληνικής Προεδρίας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (15/4/2014), αναμένεται δημοσίευση στην Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον Οκτώβριο 2014.

Επιπλέον, υπάρχει ένας αριθμός εθνικών πολιτικών, σχεδίων δράσης και προγραμμάτων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την ΕΚΕ, και αφορούν:

– Πολιτικές που σχετίζονται με τη διαχείριση των αποβλήτων, όπως το τέλος του κύκλου ζωής (end-of-life) για αυτοκίνητα και σκάφη, μεταχειρισμένα ελαστικά αυτοκινήτων, χρησιμοποιημένες ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές, η απόρριψη του ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, των υλικών κατασκευών, κατεδάφισης και εκσκαφών και των βιομηχανικών ελαίων.

- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενσωμάτωση των Ρομά από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης το 2011, στην προσπάθεια εξάλειψης των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής/εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή άλλων πεποιθήσεων.
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα που καταρτίστηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης το 2014 για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Πράσινο Τουρισμός (ΕΣΠΑ): πρόγραμμα παροχής οικονομικών κινήτρων για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό τομέα, προκειμένου να αναπτύξουν φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες και υποδομές.
- Νέα Καινοτομική Επιχειρηματικότητα (ΕΣΠΑ): πρόγραμμα παροχής οικονομικών κινήτρων προς νέες ΜμΕ που αναπτύσσουν και εκμεταλλεύονται εμπορικά ιδιαίτερα καινοτόμες ιδέες.
- Πράσινη Επιχείρηση (ΕΣΠΑ): πρόγραμμα κατά το οποίο δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στη λειτουργία των επιχειρήσεων, προκειμένου να κάνουν παρεμβάσεις στη διαδικασία της παραγωγικής και εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Κατάρτιση για έξοδο από την κρίση: Πράσινη επιχειρηματικότητα – Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) – Κοινωνική Οικονομία (ΕΣΠΑ): πρόγραμμα παροχής νέων γνώσεων και δεξιοτήτων σε εργαζόμενους για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους ώστε να ανταπεξέλθουν στη δύσκολη οικονομική συγκυρία.
- Eco-Commerce (ΕΣΠΑ): πρόγραμμα ενίσχυσης των ΜμΕ ώστε να λάβουν δράσεις α) Πράσινης Επιχειρηματικότητας, με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και τη δημόσια υγεία, β) Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, για να βοηθηθεί η τοπική κοινωνία και ιδίως όσοι έχουν μεγαλύτερη ανάγκη¹⁶.

Έτσι λοιπόν διαμορφώνεται το Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο με βάση τις οδηγίες στα Ελληνικά δεδομένα.

¹⁶ Ελληνικό Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΚΕ

2.1 Διαστάσεις Εφαρμογής

Υπάρχουν διάφορες διαστάσεις της ΕΚΕ, ωστόσο ο συγγραφέας John Elkington μέσα από το βιβλίο του το 1997 έδωσε τρεις βασικούς πυλώνες ως προς την εφαρμογή της ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις:

- Οικονομικό
- Κοινωνικό
- Περιβαλλοντικό



Την θεωρία του αυτήν την ονόμασε « Triple Bottom Line (TBL)-ή 3BL ή 3p's (People, Planet, Profit). Είχε ως σκοπό να βοηθήσει μια επιχείρηση να υπολογίσει τις συνολικές της επιδόσεις. Έχει ως στόχο να μετρήσει την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική επίδοση της εταιρείας κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Μόνο μια εταιρεία που παράγει ένα TBL μπορεί να λαμβάνει υπόψη της το συνολικό κόστος που της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και μόνο όταν οι εταιρείες μετρούν τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους, θα έχουμε κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες οργανώσεις.

Ένα πρόβλημα με τους τρεις αυτούς βασικούς πυλώνες είναι ότι τα τρία διαφορετικά αποτελέσματα δεν μπορούν εύκολα να προστεθούν. Είναι δύσκολο να μετρηθούν τα αποτελέσματα στον πλανήτη και τους ανθρώπους με τους ίδιους όρους όπως και τα

χρηματικά κέρδη. Το πλήρες κόστος της διαρροής πετρελαίου από ένα δεξαμενόπλοιο, για παράδειγμα, είναι ίσως ανυπολόγιστο σε χρηματικούς όρους¹⁷.

Αναλυτικότερα οι τρεις αυτοί πυλώνες εμπεριέχουν:



- Σε ότι αφορά τον κοινωνικό, κάθε επιχείρηση δεν είναι απλά ένα τμήμα, μία συνιστώσα του οικονομικού συστήματος αλλά αποτελεί στοιχείο του κοινωνικού συνόλου. Η κοινωνική διάσταση αφορά τόσο τις πολιτικές που εφαρμόζονται στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Στο εσωτερικό περιβάλλον, ο ανθρώπινος παράγοντας πλέον αποκτά ιδιαίτερη αξία. Στο πλαίσιο αυτό μία επιχείρηση επιδιώκει να εξασφαλίζει σύγχρονο, ασφαλές και υγιές περιβάλλον εργασίας, να βελτιώνει τις σχέσεις επικοινωνίας διοίκησης – εργαζομένων, να παρέχει αρμοδιότητες και εξουσία στους εργαζομένους, να ενθαρρύνει την επαγγελματική τους κατάρτιση έτσι ώστε το εργασιακό κλίμα να βελτιώνεται και να αυξάνεται η παραγωγικότητα των εργαζομένων. ¹
- Ο περιβαλλοντικός πυλώνας της ΕΚΕ περιλαμβάνει τη λήψη μέτρων, την προώθηση ενεργειών για την αποτελεσματική διαχείριση του περιβαλλοντικού κεφαλαίου και των φυσικών πόρων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί διάφορες ενέργειες για την υλοποίηση Ολοκληρωμένης Πολιτικής Προϊόντων (ΟΠΠ) καθώς αποτελεί σοβαρή προτεραιότητά της η βιώσιμη ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνιών και οικονομιών. Η ΟΠΠ αναπτύχθηκε λόγω της διαπίστωσης ότι όλα τα προϊόντα και οι υπηρεσίες έχουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε όλα τα στάδια παραγωγής και διάθεσής τους¹⁸
- Ο οικονομικός πυλώνας σχετίζεται με την οικονομική ευημερία και ανάπτυξη μιας επιχείρησης, που όμως ως στόχο της πρέπει να έχει όχι το βραχυπρόθεσμο κέρδος αλλά την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με τους άλλους δύο πυλώνες. Επιπλέον εμπεριέχονται και οι δαπάνες για την ΕΚΕ στον πυλώνα αυτόν.

¹⁷Triple bottom line. It consists of three Ps: profit, people and planet», Nov 17th 2009, Economist

¹⁸ Μαρία Βαξεβανίδου, “ Εταιρική κοινωνική ευθύνη”, Σταμούλη Α.Ε., 2011

Πίσω από την έννοια της Τριπλής Βάσης βρίσκεται η ίδια θεμελιώδης αρχή: ό,τι υπολογίζεις είναι αυτό που παίρνεις, διότι αυτό που υπολογίζεις είναι αυτό στο οποίο δίνεις περισσότερη σημασία¹⁹.

2.2 Πρότυπα που διευκολύνουν την εφαρμογή της ΕΚΕ

Σύμφωνα με το ελληνικό δίκτυο για την ΕΚΕ (CSR HELLAS) τα πρότυπα διευκολύνουν την εφαρμογή των αρχών της ΕΚΕ και της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας, αλλά και οδηγούν στην υιοθέτηση μιας ολιστικής προσέγγισης υπευθυνότητας στην επιχειρηματική λειτουργία. Παρακάτω παρατίθενται κάποια από αυτά επιγραμματικά²⁰.

- **Ενοποιημένος Απολογισμός:** Παρέχει ένα πλαίσιο που δίνει τη δυνατότητα στην επιχείρηση να εκφράσει ξεκάθαρα τη δημιουργία αξίας. Αρχικά, σχεδιάστηκε για την εξυπηρέτηση των επενδυτών. Ωστόσο, εξελίσσεται, επειδή υπάρχει ζήτηση για περισσότερες πληροφορίες από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Βασίζεται σε αρχές και έννοιες που εστιάζουν στη βελτίωση της αποδοτικότητας και της συνοχής, στη διαδικασία κατάρτισης ενός εταιρικού απολογισμού και στην υιοθέτηση μιας «ενοποιημένης λογικής», ως προσέγγιση για τη βελτίωση της συνεργασίας, μεταξύ των εταιρικών τμημάτων, με στόχο τη μείωση άσκοπων επαναλήψεων και πλεονασμών στις σχετικές διαδικασίες. Εστιάζει στη δημιουργία αξίας και στα «κεφάλαια» που χρησιμοποιούνται από την εταιρεία για να δημιουργήσει αξία σε βάθος χρόνου, συνεισφέροντας σε μια κατεύθυνση χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην παγκόσμια οικονομία²¹
- **Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών (GRI):** είναι ένας κορυφαίος μη κερδοσκοπικός οργανισμός στον τομέα της αειφορίας. Το GRI προωθεί τη χρήση των απολογισμών βιωσιμότητας ως έναν τρόπο, μέσω του οποίου οι οργανισμοί μπορούν να γίνουν πιο βιώσιμοι και να συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Οι κατευθυντήριες οδηγίες σύνταξης απολογισμών βιωσιμότητας GRI θεωρούνται

¹⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Triple_bottom_line

²⁰ <http://www.csrhellas.net/>

²¹ <http://www.theiirc.org/>

από πολλούς στις μέρες μας οι πιο αναγνωρισμένες διεθνώς. Η πιο πρόσφατη έκδοση των Οδηγιών, η οποία ονομάζεται G4 και αποτελεί μετεξέλιξη των εκδόσεων GRI-G3 και GRI-G3.1, δημοσιεύθηκε το Μάιο του 2013, με σκοπό να προσδώσει στρατηγική σημασία στους απολογισμούς βιωσιμότητας, κάνοντας τους πιο ουσιαστικούς, αξιόπιστους και εύχρηστους. Στόχος του οργανισμού GRI, είναι οι απολογισμοί μη οικονομικών στοιχείων να γίνουν τόσο απαραίτητοι, χρήσιμοι και χρηστικοί, όσο και αυτοί των χρηματοοικονομικών στοιχείων²².

- Κατευθυντήριες οδηγίες του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές: συγκροτούν μια σειρά από εθελοντικές υποδείξεις, προς τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, για όλους τους βασικούς τομείς της επιχειρηματικής ηθικής συμπεριλαμβανομένων της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του περιβάλλοντος, την αποκάλυψη πληροφοριών, τη μάχη κατά της διαφθοράς και δωροδοκίας, τα δικαιώματα των καταναλωτών, την επιστήμη και την τεχνολογία, τον ανταγωνισμό και τη φορολογία. Οι Κυβερνήσεις που υποστηρίζουν τις Οδηγίες έχουν δεσμευτεί να τις προωθούν μεταξύ των πολυεθνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στην ή από την περιοχή τους. Οι μηχανισμοί εφαρμογής του εργαλείου περιλαμβάνουν την ύπαρξη και λειτουργία Εθνικών Σημείων Επαφής (ΕΣΕ), τα οποία είναι κυβερνητικά γραφεία επιφορτισμένα με την προώθηση των Οδηγιών και το χειρισμό ερευνών σε εθνικό επίπεδο. Τα ΕΣΕ διασφαλίζουν ότι οι Οδηγίες είναι σε ικανοποιητικό βαθμό γνωστές και κατανοητές από την εθνική επιχειρηματική κοινότητα και από άλλα ενδιαφερόμενα μέρη²³.
- Πρότυπο SA8000 της Διεθνούς Κοινωνικής Υπευθυνότητας (Social Accountability International – SAI): είναι διεθνώς ένα από τα πρώτα πιστοποιήσιμα πρότυπα σχετικά με θέματα εργασιακού περιβάλλοντος για όλους τους βιομηχανικούς τομείς. Αποτελεί ένα εργαλείο διοικητικού συστήματος συμμόρφωσης με τις συνθήκες εργασίας και τις σχετικές διατάξεις. Στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας ανά τον κόσμο, με την επιβολή στους οργανισμούς αυστηρών κανόνων και την εμπλοκή του συνόλου της εφοδιαστικής αλυσίδας. Βασίζεται στις κύριες Συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας,

²² <https://www.globalreporting.org/search/Pages/default.aspx?k=G4>

²³ <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/>

της Παγκόσμιας Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Διακήρυξης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Παιδιών, όπως επίσης και στα συστήματα διαχείρισης (ISO 9000 και 14000)²⁴.

- OHSAS 18001: είναι ένα οικειοθελές πρότυπο που στοχεύει στην εφαρμογή αυστηρού και αποτελεσματικού επιπέδου διαχείρισης επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας σε έναν οργανισμό και στην εναρμόνιση σχετικών υφιστάμενων διατάξεων σε διεθνές επίπεδο. Το OHSAS 18001 προσδιορίζει διατάξεις για θέματα επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας, με στόχο τη μείωση των κινδύνων, των επαγγελματικών ατυχημάτων και την καθιέρωση των απαιτήσεων για ένα ασφαλές εργασιακό περιβάλλον²⁵.
- ISO 26000: Απευθύνεται σε όλους τους τύπους επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριότητας, μεγέθους ή τοποθεσίας. Με άλλα λόγια, παρέχει καθοδήγηση και όχι απαιτούμενα κριτήρια και για το λόγο αυτό δεν είναι πιστοποιήσιμο, όπως άλλα πρότυπα ISO. Είναι η πρώτη, σε διεθνές επίπεδο, προσπάθεια συλλογής αντιλήψεων για την κοινωνική υπευθυνότητα από όλο τον κόσμο και την εφαρμογή της από όλους τους τύπους των οργανώσεων σε όποιο μέρος και αν βρίσκονται ή δραστηριοποιούνται. ¹
- ISO 37001: είναι ένα Σύστημα Διαχείρισης για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας. Προσδιορίζει μια σειρά μέτρων για να βοηθήσει τους οργανισμούς να προλαμβάνουν, να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν τη δωροδοκία. Σε αυτά περιλαμβάνονται η υιοθέτηση μια πολιτικής για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, ο διορισμός ενός προσώπου για να επιβλέπει τη συμμόρφωση κατά της δωροδοκίας, η κατάρτιση για το θέμα, η αξιολόγηση των κινδύνων και η δέουσα επιμέλεια για τα έργα και τους συνεργάτες της επιχείρησης, η εφαρμογή οικονομικών και εμπορικών ελέγχων και η θέσπιση διαδικασιών υποβολής εκθέσεων και ερευνών²⁶
- ISO 14001:2004: επιτρέπει εξωτερική πιστοποίηση των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMS) της εγκατάστασης μιας εταιρείας. Το ISO

²⁴ <http://www.sa-intl.org/>

²⁵ <http://www.bsi-global.com/en/Shop/Publication-Detail/?pid=00000000030148086>

²⁶ <https://www.iso.org/home.html>

14001 δεν είναι μια ετικέτα για μεμονωμένα προϊόντα. Πιστοποιεί έναν σύστημα διαχείρισης και όχι τα αποτελέσματα της παραγωγικής διαδικασίας. Το ISO 14001 είναι ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ικανοποίηση εσωτερικών στόχων με την παροχή διασφάλισης στη διοίκηση και τους εργαζόμενους ότι εργάζονται σε ένα περιβαλλοντικά υπεύθυνο οργανισμό. Μπορεί επίσης να εξυπηρετεί εξωτερικούς στόχους όπως παροχή διασφάλισης σε ενδιαφερόμενα μέρη (αγοραστές, πελάτες, αρχές), συμμόρφωση με περιβαλλοντικές διατάξεις, υποστήριξη των ισχυρισμών του οργανισμού και της επικοινωνίας του σχετικά με τις περιβαλλοντικές του πολιτικές²⁷.

Αυτά είναι κάποια από τα πρότυπα σύμφωνα με το Ελληνικό δίκτυο για την ΕΚΕ. Περισσότερα πρότυπα παρουσιάζονται στον ιστότοπο του δικτύου.

²⁷ <https://www.iso.org/home.html>

2.3 Δείκτες μέτρησης ΕΚΕ

Όπως κατανοούμε κι από τα παραπάνω, καθίσταται δύσκολη η μέτρηση και η απόδοση με αριθμούς της ΕΚΕ εξαιτίας της φύσης της. Ωστόσο εφόσον παρίσταται ανάγκη μέτρησης, έχουν δημιουργηθεί διάφοροι δείκτες. Ένας από αυτούς παρουσιάζεται στην συνέχεια μέσω της ιστοσελίδας του Ινστιτούτου Εταιρικής Ευθύνης.

- Το **CR Index** είναι ο πιο σημαντικός διεθνώς δείκτης μέτρησης της απόδοσης των επιχειρήσεων στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) και χρησιμοποιείται ως εθνικός δείκτης ΕΚΕ σε διάφορες χώρες. Ως ένα κορυφαίο εργαλείο αξιολόγησης αποτελεί και σημείο αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε 4 επιμέρους τομείς:
- Στην *κοινωνία*, αξιολογώντας την υποστήριξη που παρέχει σε πρωτοβουλίες των τοπικών και εθνικών κοινωνιών βοηθώντας στο χτίσιμο εποικοδομητικών σχέσεων με τις κοινωνίες αυτές και τη δημιουργία Αμοιβαίας Εμπιστοσύνης.
- Στο *περιβάλλον*, αξιολογώντας τις πολιτικές τους και τις ενέργειές τους για τον περιορισμό των δυσμενών επιδράσεων που εξασκεί στις κλιματικές αλλαγές βοηθώντας να συνειδητοποιήσουν ότι η μετάβασή τους σε μια οικονομία που απαιτεί περιορισμό του διοξειδίου του άνθρακος αντιπροσωπεύει τόσο ένα μεγάλο ρίσκο όσο και μια μεγάλη ευκαιρία.
- Στην *αγορά* και τους καταναλωτές, αξιολογώντας την επίδοσή τους στις σχέσεις τους με τους πελάτες τους και την αγορά και στο κατά πόσο παρακολουθούν, κατανοούν και ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταλλασσόμενες ανάγκες των καταναλωτών. Στο πώς δηλαδή πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες με υπευθυνότητα, σωστή ποιότητα και τιμές.
- Στους *εργαζομένους*, αξιολογώντας τη συμπεριφορά και τις πολιτικές τους στα εργασιακά θέματα όπως: Ασφάλεια, Υγιεινή, Ειλικρινή Επικοινωνία και Δίκαιη Μεταχείριση.



<http://www.cri.org.gr>

- Εισήχθη το 2008 στην Ελλάδα από το Ινστιτούτο Εταιρικής Ευθύνης σε συνεργασία με το BITC (Business in the Community).
- Συμμετέχοντας στο δείκτη, οι εταιρείες έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο πιο αναγνωρισμένο εργαλείο αξιολόγησης και σημείο αναφοράς για την αναγνώριση των επιδόσεων των Ελληνικών επιχειρήσεων σε θέματα ΕΚΕ με βάση τα διεθνή κριτήρια.

Στην διεθνή αγορά γενικότερα παρατηρούνται ανεξάρτητοι οργανισμοί να υιοθετούν δείκτες μέτρησης ΕΚΕ των επιχειρήσεων που έχουν μεγάλη απήχηση στους καταναλωτές. Στην Ελλάδα οι μεγάλες σε κεφαλαιοποίηση εταιρίες, που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό έχουν υιοθετήσει τέτοιους δείκτες²⁸

²⁸ Ναυτεμπορική -ένθετο Business and Society.

2.4 Πλεονεκτήματα εφαρμογής ΕΚΕ

Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΚΕ, σύμφωνα με την μελέτη και έρευνα για την Ε.Κ.Ε. των Στ. Παντελαίου – Κ.Κολλυδάς για την ICAP Group (εφημερίδα «το βήμα»,2014) , αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Δεδομένου ότι η ΕΚΕ απαιτεί δέσμευση έναντι εσωτερικών και εξωτερικών ενδιαφερόμενων μερών, επιτρέπει στις επιχειρήσεις να προβλέπουν καλύτερα τις ταχέως μεταβαλλόμενες προσδοκίες της κοινωνίας και τον τρόπο λειτουργίας της και να επωφελούνται.

Ως εκ τούτου, μπορεί να καθοδηγήσει την ανάπτυξη νέων αγορών και να δημιουργήσει ευκαιρίες ανάπτυξης.

Μπορεί να αποφέρει οφέλη από άποψη διαχείρισης των κινδύνων, εξοικονόμησης κόστους, πρόσβασης σε κεφάλαια, σχέσεων με τους πελάτες, διαχείρισης ανθρώπινων πόρων και ικανότητας για καινοτομία.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να οικοδομήσουν μακροπρόθεσμα την εμπιστοσύνη των εργαζομένων, των καταναλωτών και των πολιτών γενικά, στην οποία θα βασίζονται βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα.

Τα υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης, στη συνέχεια, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι επιχειρήσεις μπορούν να καινοτομούν και να αναπτύσσονται²⁹

²⁹ http://www.tovima.gr/files/1/2014/07/15/ICAP%20Group_Meleti%20EKE_2014_Jul14.pdf

2.5 Ανάλυση SWOT για την ΕΚΕ στην Ελλάδα

Η SWOT ανάλυση αποτελείται από από τέσσερα μέρη:

- Δυνάμεις • Αδυναμίες • Ευκαιρίες • Απειλές

Στον παρακάτω πίνακα, με βάση την έρευνα του Υπουργείου Εργασίας για το σχέδιο της εθνικής στρατηγικής της Ελλάδας για την ΕΚΕ, θα δούμε πώς επηρεάζουν αυτά τα τέσσερα μέρη την εφαρμογή της ΕΚΕ εγχώρια αλλά και διεθνώς.

<u>ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ</u>	<u>ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ</u>
<ul style="list-style-type: none">• Ύπαρξη νομοθεσίας που σχετίζεται με ζητήματα ΕΚΕ.• Δυνατότητα χρηματοδότησης προς επιχειρήσεις για την ανάληψη δράσεων ΕΚΕ (με έμφαση σε ΜμΕ) μέσω του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ).• Ενισχυμένη δυνατότητα αυτόνομης λήψης αποφάσεων των περιφερειών σε θέματα στρατηγικής και οικονομικής πολιτικής.• Θεσμοθέτηση φορέων που προωθούν τη συνεργασία μεταξύ κρατικής διοίκησης και ιδιωτικής πρωτοβουλίας στο πλαίσιο της ενίσχυσης της καινοτομίας και της βιώσιμης ανάπτυξης.• Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί (π.χ. ΕΔΕΚΕ) και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (π.χ. ΟΠΑ) με σημαντική τεχνογνωσία και ερευνητική / εκπαιδευτική εμπειρία σε ζητήματα ΕΚΕ.	<ul style="list-style-type: none">• Απουσία εθνικής στρατηγικής σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο καθιστά αποσπασματική την ενίσχυση δράσεων ΕΚΕ των επιχειρήσεων.• Ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για την έννοια της ΕΚΕ και τα πλεονεκτήματά της σε επιχειρηματικό περιβάλλον και κοινωνικό επίπεδο.• Περιορισμένη ενημέρωση, τεχνογνωσία και εξειδικευμένη γνώση στη δημόσια διοίκηση προκειμένου να καταστεί εφικτή η ανάπτυξη, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων δημόσιων πολιτικών ΕΚΕ.• Έλλειψη κινήτρων (οικονομικών, φορολογικών) προς τις επιχειρήσεις για την ανάληψη δράσεων ΕΚΕ στη βάση μιας εθνικής πολιτικής.• Απουσία αυτοτελούς διοικητικής μονάδας για την ανάπτυξη, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση της εθνικής στρατηγικής ΕΚΕ.• Ανυπαρξία εργαλείων και μηχανισμών υποστήριξης επιχειρήσεων για την ανάληψη δράσεων ΕΚΕ.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Η αυξανόμενη σημασία της ΕΚΕ σε ευρωπαϊκό επίπεδο (νέα πολιτική της ΕΕ για ΕΚΕ, Σχέδιο Δράσης 2011-14) εντείνει την ανάγκη εναρμονισμού εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής.
- Η ΕΚΕ μπορεί να αποτελέσει τη θεωρητική και πρακτική βάση για την καινοτομία και τη νέα επιχειρηματικότητα στο περιβάλλον της υπέρβασης της τρέχουσας οικονομικής κρίσης.
- Η ΕΚΕ μπορεί να αποτελέσει παράγοντα διαφοροποίησης των επιχειρήσεων με εξαγωγικό προσανατολισμό ως στρατηγικής αντιμετώπισης της εγχώριας οικονομικής κρίσης.
- Η ΕΚΕ μπορεί να υποστηρίξει την είσοδο επιχειρήσεων (και ειδικά ΜμΕ) σε διεθνείς εφοδιαστικές αλυσίδες.
- Οι επιχειρήσεις μπορούν να ανταποκριθούν πιο αποτελεσματικά στις νέες διεθνείς καταναλωτικές τάσεις (π.χ. περιβαλλοντική και κοινωνική συνείδηση, συμμετοχή πελατών στη χρηματοδότηση και ανάπτυξη προϊόντων, απαίτηση για διαφάνεια στις επιχειρηματικές πρακτικές κ.ά.)

ΑΠΕΙΛΕΣ

- Η τρέχουσα οικονομική κρίση μπορεί να επιφέρει ακόμα μεγαλύτερες δυσκολίες από αυτές που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις (ειδικά οι ΜμΕ) στην ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων ΕΚΕ, θέτοντας την ΕΚΕ σε χαμηλή προτεραιότητα.
- Η προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής μπορεί να δυσχεράνει την εκχώρηση επαρκών χρηματικών πόρων για την εφαρμογή δημόσιων δράσεων ΕΚΕ στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής ΕΚΕ.
- Η προώθηση της ΕΚΕ στο πλαίσιο μιας εθνικής στρατηγικής προς τις επιχειρήσεις μπορεί να θεωρηθεί ως προσπάθεια απόκρυψης αρνητικών επιχειρηματικών πρακτικών (π.χ. φαινόμενο «greenwashing»).

Πίνακας 1.1 Πηγή: Υπουργείο εργασίας

Συμπερασματικά, το Υπουργείο στην Έκθεση του για την ΕΚΕ με βάση την παραπάνω ανάλυση καταλήγει σε θετικά συμπεράσματα αναφέροντας πως « η ιδιαίτερα περιορισμένη θεσμοθέτηση κανόνων και ρυθμίσεων για την ΕΚΕ στην Ελλάδα από την πλευρά του κράτους (εθνική στρατηγική, διοικητική υποστήριξη, εργαλεία και μηχανισμοί, τεχνογνωσία) αντισταθμίζεται από την ύπαρξη σχετικής τεχνογνωσίας στον ιδιωτικό τομέα, τις ΜΚΟ και τον ακαδημαϊκό τομέα, την ύπαρξη (έστω και αποσπασματικά) νομοθεσίας που σχετίζεται με θέματα ΕΚΕ και την αυξημένη αυτονομία των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Η ΕΚΕ μπορεί να αποτελέσει τη θεωρητική και πρακτική βάση για την κοινωνικά υπεύθυνη επιχειρηματικότητα, με πολλαπλά οφέλη για τους δημόσιους οργανισμούς και τις δημόσιες και ιδιωτικές

επιχειρήσεις (ενίσχυση εξαγωγικού χαρακτήρα, διεθνείς εφοδιαστικές αλυσίδες, προσαρμογή σε νέες καταναλωτικές τάσεις).»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΚΕ ΣΤΗΝ INTERAMERICAN ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

3.1 ΕΚΕ και Ασφαλιστικές Εταιρίες στην Ελλάδα

Η εφημερίδα “το Βήμα” σε άρθρο της με τίτλο «Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι πλέον άγνωστη στην Ελλάδα» στις 26.11.2016, αναφέρει πως, εν μέσω των πιο δύσκολων και απαιτητικών χρόνων της ελληνικής κρίσης, ένα μέρος των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας συνεχίζουν να υλοποιούν προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, αλλά και να δημοσιεύουν τις επιδόσεις τους. Όπως προέκυψε από την ετήσια έρευνα του Κέντρου Αειφορίας (CSE), οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται συστηματικά στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και εκδίδουν απολογιστικές εκθέσεις (Εκθέσεις ΕΚΕ) αντιπροσωπεύουν ένα πολύ σημαντικό μέρος της οικονομίας. Οι εκθέσεις αυτές έχουν εκδοθεί από εταιρείες όλων των μεγεθών (πολυεθνικές, μεγάλες, εθνικές και μικρομεσαίες) και ανήκουν κυρίως στους κλάδους των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών, της ενέργειας και της παραγωγής ενέργειας, και των μεταφορών (αυτοκινητόδρομοι και ναυτιλία)³⁰

Σε άρθρο που έχει αναρτηθεί από το ελληνικό δίκτυο για την ΕΚΕ (CSR Hellas) τονίζεται ο ρόλος της ΕΚΕ με τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, η Πρόεδρος του ελληνικού δικτύου κ. Αλεξίου αναφέρει ερωτώμενη για το θέμα:

«Για όλους μας, η έννοια της ασφάλειας είτε είναι το αντικείμενο της εργασίας μας είτε δεν είναι, έχει καθοριστική σημασία. Αυτό λοιπόν που η ασφαλιστική αγορά προσφέρει στον πολίτη, είτε τον εταιρικό είτε τον απλό πολίτη, είναι ακριβώς η ικανοποίηση της ανάγκης που έχει, να αισθάνεται ασφάλεια. Να αισθάνεται ασφάλεια στο περιβάλλον που ζει, στο αντικείμενο της εργασίας του, στο σπίτι του. Ειδικά μετά από την οικονομική κρίση αλλά και όλα αυτά που γνωρίζουμε για τον πλανήτη, αυτό που έχει διακυβευθεί πιο έντονα για όλους μας είναι η ασφάλεια. Σήμερα λοιπόν,

³⁰ Το Βήμα, “ Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι πλέον άγνωστη στην Ελλάδα”, Τσακίρη Τόνια, 26.11.2016

ακόμα περισσότερο θα έλεγα ότι ο ρόλος των ασφαλιστικών εταιρειών στο να δημοσιοποιήσουν ή να παρουσιάσουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται το ρόλο τους στην κοινωνία και στην οικονομία με άξονα την εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ακόμα περισσότερο σημαντικός. Έτσι όπως εξελίσσεται η αγορά, είναι μια χρονική συγκυρία που δίνει στην Ασφαλιστική Αγορά απίστευτα πλεονεκτήματα. Βγαίνοντας πιο δυναμικά και με εξωστρέφεια στην κοινωνία ώστε να κάνει κατανοητό πως οι πυλώνες που διεκδικεί κάθε πολίτης (υπευθυνότητας, ασφάλειας, βιωσιμότητας) μετουσιώνονται μέσα σε έναν τρόπο δουλειάς. Επειδή έχουμε αρκετές Ασφαλιστικές Εταιρείες μέλη του δικτύου, μου έκανε μεγάλη εντύπωση ότι η Ασφαλιστική Αγορά είναι ένας χώρος που έχει και μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, οι οποίες στον τομέα τους έχουν τα φώτα να διαπρέψουν έχοντας πολύ προχωρημένες προσεγγίσεις³¹. »

³¹ <http://csrhellas.net/wp-content/uploads/media/LEFKOMA-EKE-MA.pdf>

3.2 Παρουσίαση INTERAMERICAN

Ορισμός ασφάλειας: σύμβαση με την οποία το ένα από τα δύο συμβαλλόμενα μέλη αναλαμβάνει έναντι ορισμένης αμοιβής να αποζημιώσει το άλλο σε περίπτωση συγκεκριμένης και προσυμφωνημένης βλάβης (www.greek-language.gr).

- Η INTERAMERICAN ιδρύθηκε το 1969 και ξεκίνησε ως ελληνική εταιρία. Το 1996-1998 ξεκίνησε την παροχή ολοκληρωμένων δευτεροβάθμιων υπηρεσιών υγείας με την ίδρυση της ΕΥΡΩΚΛΙΝΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ. Το 1999 είχαμε την εισαγωγή της INTERAMERICAN στο Ελληνικό Χρηματιστήριο και δημιουργία της χρηματιστηριακής εταιρίας MEGATRUST. Το 2001 έγινε εξαγορά της INTERAMERICAN από τον ασφαλιστικό Όμιλο EUREKO και παύση της διαπραγμάτευσης της μετοχής της στο Χ.Α. και στην συνέχεια έως το 2003 πραγματοποίησε περαιτέρω ανάπτυξη των νοσηλευτικών υπηρεσιών υγείας με δύο νέες κλινικές (την ΕΥΡΩΚΛΙΝΙΚΗ ΠΑΙΔΩΝ και την ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ) και δημιουργία του σύγχρονου πολυϊατρείου MEDIFIRST για την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας. Το 2006 δημιουργία νέο direct insurance brand «Anytime Insurance Online». Το 2012 περνάει στα χέρια Ολλανδικής εταιρίας και ο Όμιλος EUREKO μετονομάζεται σε ACHMEA.
- Η INTERAMERICAN σε ιδιωτικό επίπεδο, δραστηριοποιείται σε όλους τους τομείς ασφάλισης, στη Ζωή, στην Υγεία, στην προστασία της Περιουσίας, στις υπηρεσίες Βοήθειας και στον τομέα παροχής υπηρεσιών Υγείας. Σε εταιρικό επίπεδο, βρίσκεται στο πλευρό κάθε επιχείρησης, προσφέροντας επιλογές που καλύπτουν κάθε πλευρά και κάθε τομέα της λειτουργίας της.
- Δίνει πολύ μεγάλη σημασία στο ανθρώπινο δυναμικό της. Διοικητικά στελέχη όλων των βαθμίδων, αλλά και οι Ασφαλιστικοί Σύμβουλοι και οι Συντονιστές Ασφαλιστικών Συμβούλων, έχουν έναν και μοναδικό στόχο: την ουσιαστική ικανοποίηση των χρηματοοικονομικών αναγκών των πελατών του Ομίλου, οι οποίοι του εμπιστεύονται εδώ και 45 χρόνια τη ζωή και την περιουσία τους.
- Αποστολή της εταιρίας είναι να κάνει τη ζωή των ανθρώπων ασφαλέστερη και καλύτερη, Όραμα να είναι ο 1ος Digital Insurer στην Ελλάδα και ως αξίες της την Εμπιστοσύνη, την Πελατοκεντρικότητα, την Καινοτομία και την Αποτελεσματικότητα.
- 1η σε μέγεθος ιδιωτική ασφαλιστική εταιρία και 2η επί συνόλου αγοράς.

- Αποτελεί τη μοναδική ασφαλιστική εταιρία η οποία διαθέτει ιδιότητες και σύγχρονες υποδομές στους τομείς Υγείας, Βοηθείας και Αυτοκινήτου.

Εδραιωμένη πλέον στη ασφαλιστική αγορά η INTERAMERICAN πρωτοστάτησε και στον τομέα της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας, διαμορφώνοντας ένα πολυδιάστατο σχέδιο ΕΚΕ.

3.3 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη από την INTERAMERICAN

Η Εταιρεία, συνεχίζοντας την παράδοση της καινοτομίας που τη χαρακτηρίζει, αποτέλεσε την πρώτη επιχείρηση του ασφαλιστικού κλάδου που εξέδωσε Απολογισμό Εταιρικής Υπευθυνότητας. Ο πρώτος Απολογισμός της εκδόθηκε κατά το 2009 και κάλυπτε τις δραστηριότητές της κατά τη διάρκεια της τριετίας 2006-2008. Από το 2010 έως και το 2013, η INTERAMERICAN εξέδιδε Απολογισμό σε ετήσια βάση. Στις αρχές του 2014, το Διοικητικό Συμβούλιο, έπειτα από σχετική εισήγηση της αρμόδιας για τις εκδόσεις των Απολογισμών Επιτροπής Κοινωνικής Ευθύνης, αποφάσισε να μετατραπεί ο κύκλος έκδοσης Απολογισμών σε διετή.

Η INTERAMERICAN έχει ενεργή συμμετοχή σε πολλές Οργανώσεις και Πρωτοβουλίες κάποιες από τις οποίες παρατίθενται παρακάτω και αναφέρονται στον απολογισμό της εταιρίας για το 2014-2015:

- Οικουμενικό Σύμφωνο Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (UN Global Compact)- Το Οικουμενικό Σύμφωνο, στο οποίο η INTERAMERICAN εντάχθηκε το 2008 παρέχοντας έκτοτε χρηματοδότηση πέραν της συνηθισμένης συμμετοχής μέλους, αποτελεί μία πρωτοβουλία που αφορά στις επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να συστρατευθούν εθελοντικά στην τήρηση δέκα βασικών αρχών σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της διαφθοράς.
- Οικονομική Πρωτοβουλία του Περιβαλλοντικού Προγράμματος του Ο.Η.Ε. (United Nations Environment Program Finance Initiative - UNEPFI). Το UNEPFI, στο οποίο η Εταιρεία εντάχθηκε το 2006 παρέχοντας έκτοτε χρηματοδότηση πέραν της συνηθισμένης συμμετοχής μέλους, προωθεί την αειφόρο ανάπτυξη μέσω του χρηματοοικονομικού κλάδου.
- Δήλωση Παγκοσμίων Επενδυτών για την Κλιματική Αλλαγή 2014/2015 (2014/2015 Global Investor Statement on Climate Change). Πρόκειται για μία

πρωτοβουλία 404 μελών της παγκόσμιας επενδυτικής κοινότητας που εκπροσωπούν περισσότερα από 24 τρισεκατομμύρια δολάρια σε περιουσιακά στοιχεία, την οποία η INTERAMERICAN συνυπέγραψε, ως θεσμικός επενδυτής, κατά το 2014 και σκοπός είναι η παγκόσμια οικονομία η οποία θα αναπτύσσεται χωρίς κατάλοιπα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, μέσω της επένδυσης οικονομικών πόρων σε φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες.

- Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Το Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε., στο οποίο η INTERAMERICAN εντάχθηκε το 2007 παρέχοντας έκτοτε χρηματοδότηση πέραν της συνηθισμένης συμμετοχής μέλους, είναι ένα δίκτυο επιχειρήσεων με τη μορφή μη κερδοσκοπικού σωματείου, που σκοπό έχει την προώθηση, ενδυνάμωση και ανάδειξη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, σε ιδεολογικό και πρακτικό επίπεδο στον επιχειρηματικό κόσμο και προς το κοινωνικό σύνολο.
- Ευρωπαϊκή Επιχειρηματική Διακήρυξη “Enterprise 2020”. Πρόκειται για δυναμική πρωτοβουλία του Δικτύου CSR Europe και των 40 εθνικών εταίρων του, που η INTERAMERICAN προσυπέγραψε κατά το 2015, ως μέλος του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. κ. α.

Πολλά επίσης είναι και τα βραβεία που έχει λάβει τόσο κατά την διάρκεια του τελευταίου της απολογισμού (2014-2015), όσο και στην συνέχεια. Παρακάτω παρατίθενται οι τίτλοι αυτών των επιβραβεύσεων:

- “Famous Brands” 2014 και 2015. (Πρώτος σε φήμη ασφαλιστικός οργανισμός στην Ελλάδα)
- “World Finance Global Insurance Awards” 2014 και 2015 Βράβευση ως η καλύτερη ασφαλιστική εταιρεία Γενικών Ασφαλίσεων στην Ελλάδα.
- “Ε.Ε.Δ.Ε. - Αριστεία” 2015
- “Business IT Excellence (BITE) Awards” 2014 και 2015
- “Apps Awards” 2015 Gold βραβείο για το 2015 στην κατηγορία “best productivity and mobile working app”
- “Social Media Awards” 2014 Gold βραβείο στην κατηγορία “Best Use of Social Media/Insurance” για την παρουσία της Anytime και Silver βραβείο για την παρουσία της INTERAMERICAN

- “HR Awards” 2015 Δύο Silver βραβεύσεις στις κατηγορίες “Performance Management Strategy”, για τη στρατηγική διοίκησης της από-δοσης που έχει αναπτύξει η Εταιρεία, και “Performance Management Tools/Practices”, για τις πρακτικές και τα εργαλεία διοίκησης της απόδοσης που εφαρμόζει, καθώς και “honorable distinction” στην κατηγορία “Talent Development Programme”, για την ανάπτυξη δεξιοτήτων εντός της εταιρικής κοινωνίας
- “Corporate Affairs Excellence Awards” 2014 Πρώτο βραβείο στην κατηγορία “Δράση/ Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης χαμηλού κόστους” για την ανά-πτυξη της πρωτοβουλίας “Προσωπική Βοήθεια και Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας”, από τον Τομέα Εταιρικών Υποθέσεων της (Ε.Ε.Δ.Ε.). Τα “Corporate Affairs Excellence Awards” διοργανώνονται ανά διετία.
- “Hellenic Responsible Business Awards” 2015 Bronze βραβείο στην κατηγορία “Ιδιωτικές Επιχειρήσεις - Πολιτισμός”, για το εύρος και την κοινωνική αξία των πρωτοβουλιών της INTERAMERICAN στους τομείς του πολιτισμού και της παιδείας.
- Και τελευταίο αλλά πολύ σημαντικό για το 2014-2015, “Ethos Sustainability Awards” 2015 Silver βραβείο στην κατηγορία “Καλύτερος Απολογισμός ΕΚΕ” και Bronze βραβείο στην κατηγορία “Στρατηγική Sustainability”.

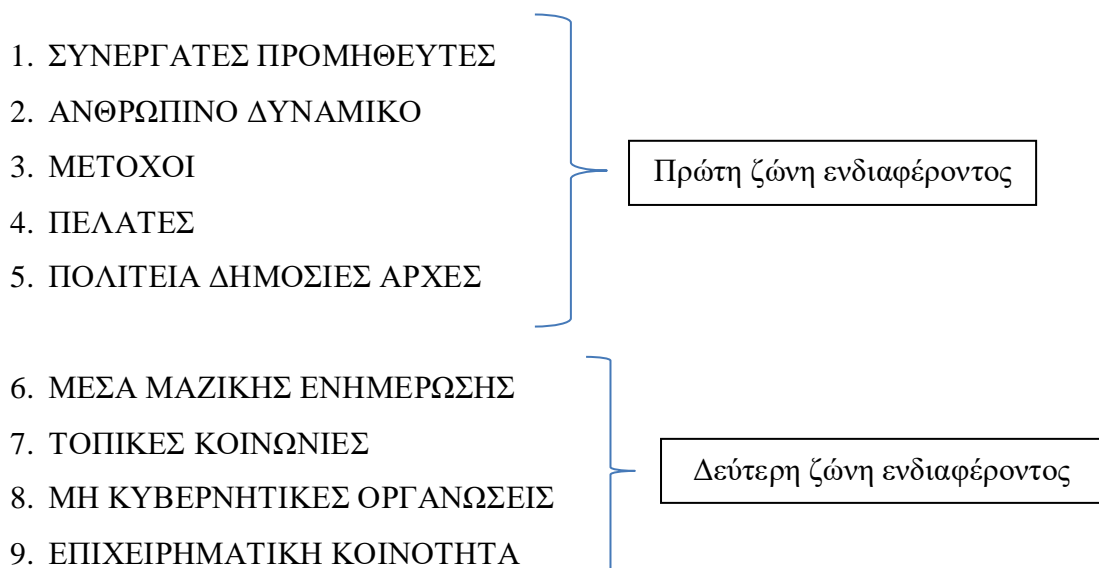
Η INTERAMERICAN στον απολογισμό της (2014-2015) έχει αναγνωρίσει πέντε κύριους άξονες-τομείς εταιρικής υπευθυνότητας, στη βάση των οποίων αναπτύσσει τη στρατηγική και το ετήσιο σχέδιο των δράσεών της.

1. Εταιρική Διακυβέρνηση: Συνεχής ενσωμάτωση κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων στις διαδικασίες αξιολόγησης της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των ανώτερων στελεχών της Εταιρείας καθώς και ενσωμάτωση ειδικών περιβαλλοντικών και κοινωνικών στις σημαντικές επενδυτικές συμφωνίες και στα σημαντικά συμβόλαια που συνάπτει η Εταιρεία, με ταυτόχρονη ανάπτυξη διαδικασιών για την παρακολούθηση της εκπλήρωσης εκ μέρους των πελατών/ασφαλισμένων των εν λόγω όρων.
2. Προϊόντα, Πελάτες και Συνεργάτες-Προμηθευτές: Σωστές ασφαλιστικές προτάσεις, διατήρηση εμπιστοσύνης πελατών και κατάλληλη προμηθευτική αλυσίδα.

3. Εργαζόμενοι: δημιουργείται Θεσμική εισαγωγή της εκπαίδευσης του ανθρωπίνου δυναμικού στις βασικές γνώσεις, τις αρχές της Ε.Κ.Ε. και συστηματική ενημέρωσή τους σε ζητήματα υπευθυνότητας, σύσταση καταστατικής Επιτροπής Υγείας και Ασφάλειας, με συμμετοχή εκπροσώπων τόσο της Διοίκησης όσο και εργαζομένων και τέλος ανάληψη πρωτοβουλιών που ενθαρρύνουν περαιτέρω την ανάπτυξη του εθελοντισμού εντός της εταιρικής κοινωνίας.
4. Κοινωνία: περιλαμβάνει τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, την φροντίδα υγείας και την αντιμετώπιση των κινδύνων.
5. Περιβάλλον: Σχεδιασμός και εφαρμογή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σύμφωνα με διεθνή πρότυπα (ISO 14001) που είχαμε αναφερθεί παραπάνω και ενίσχυση των διαδικασιών αξιολόγησης και ελέγχου των περιβαλλοντικών και κοινωνικών κινδύνων, με συνεχή ενσωμάτωση των κινδύνων και ευκαιριών που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή στον επιχειρησιακό σχεδιασμό της Εταιρείας.

Προκειμένου να υπάρχει αποτελεσματικότητα στην ΕΚΕ η εταιρεία έχει δημιουργήσει μια επιτροπή. Η Επιτροπή Ε.Κ.Ε. είναι πενταμελής (2015), με προεδρεύοντα τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εταιρείας και έχει την εποπτική-ελεγκτική αρμοδιότητα για όλες τις σχετικές δράσεις, αξιολογείται δε σε ετήσια βάση από την Εκτελεστική Επιτροπή.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη με τα οποία η INTERAMERICAN έχει αμφίδρομη σχέση και ανάλογα με τις ανάγκες και προσδοκίες τους καθορίζεται η χάραξη της εταιρικής στρατηγικής Ε.Κ.Ε, είναι τα εξής:



Η Εταιρική Υπευθυνότητα στην INTERAMERICAN εφαρμόζεται με βάση τις κατευθυντήριες οδηγίες τόσο του διεθνούς προτύπου για την Ε.Κ.Ε. ISO 26000, όσο και σε αντιστοιχία με τις Αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου του Ο.Η.Ε.

Η στοχοθεσία αποτελεί βασικό μοχλό ανάπτυξης της εταιρικής υπευθυνότητας στην INTERAMERICAN. Οι επιδόσεις που σημειώνονται, προσδιορίζουν τον βαθμό συνέπειας της Εταιρείας ως προς την εκπλήρωση του ετησίου σχεδιασμού. Στον απολογισμό 2014-2015 οι ετήσιοι αυτοί στόχοι που επετεύχθησαν πλήρως ήταν 16 ενώ μόνο 3 υλοποιήθηκαν μερικώς. Στον απολογισμό τίθενται και οι επόμενοι στόχοι για τον απολογισμό του 2016-2017.

Η INTERAMERICAN, με γνώμονα την αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της, έχει θεσπίσει και εφαρμόζει ισχυρό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.). Το Σ.Ε.Ε., το οποίο βασίζεται στην υιοθέτηση βέλτιστων διεθνών πρακτικών και την εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, περιλαμβάνει το σύνολο των διοικητικών και λογιστικών διαδικασιών, καθώς και των διαδικασιών πληροφόρησης σε όλα τα επίπεδα της Εταιρείας, που καλύπτουν κάθε δραστηριότητά της. Συγκεκριμένα, το Σ.Ε.Ε. αποτελείται από τις ακόλουθες ελεγκτικές λειτουργίες:

- Διαχείριση Κινδύνων
- Αναλογιστική Λειτουργία
- Κανονιστική Συμμόρφωση
- Εσωτερικός Έλεγχος

Η INTERAMERICAN κατέχει μια πολύ σημαντική θέση στην αγορά. Η εμπορική υπευθυνότητα της INTERAMERICAN χαρακτηρίζει, κατά κύριο λόγο, τη σχέση της με τους πελάτες και συνεργάτες της στις πωλήσεις, καθώς επίσης επιδρά και στη σχέση της με τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη της αγοράς (Εποπτική Αρχή, θεσμικούς φορείς και επαγγελματικούς οργανισμούς, επιχειρηματική κοινότητα). Ο βαθμός της υπευθυνότητας της INTERAMERICAN, ως επιχείρησης που προωθεί το αγαθό της ιδιωτικής ασφάλισης, κρίνεται από το γεγονός ότι η Εταιρεία αναγνωρίζεται σταθερά ως ηγέτιδα δύναμη, μεταξύ των κορυφαίων εταιρειών της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς στην προτίμηση των ασφαλισμένων. Στην κατάταξη των εταιρειών, με βάση τα οικονομικά στοιχεία των εργασιών κατά το 2015, η Εταιρεία κατείχε τη 2η θέση με μερίδιο 9,4% (περιλαμβανομένων όλων των κλάδων). Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζεται στον απολογισμό του 2014-2015.

Κλάδος	Θέση*			Μερίδιο Αγοράς*		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Σύνολο Τομέων Δραστηριοποίησης	2 ^η	3 ^η	2 ^η	9,9%	9,2%	9,1%
Ασφαλίσεις Ζωής και Υγείας	5 ^η	5 ^η	5 ^η	10,6%	8,8%	8,4%
Γενικές Ασφαλίσεις	2 ^η	2 ^η	3 ^η	9,4%	9,5%	9,7%
Υπηρεσίες Βοήθειας	1 ^η	1 ^η	1 ^η	28,9%	25,9%	25,4%

(*) Τα στοιχεία μεριδίου της Ασφαλιστικής Αγοράς βασίζονται στις ετήσιες εκθέσεις της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος.

Η INTERAMERICAN προσπαθεί συνεχώς να καινοτομεί ώστε να αυξάνει την ανταγωνιστικότητα της. Αυτό το επιτυγχάνει μέσω της βελτίωσης της τιμολογιακής πολιτικής και μέσω των προϊόντων και υπηρεσιών χαμηλού κόστους μιας και οι εποχές για το σύνολο της κοινωνίας είναι αρκετά δύσκολες οικονομικά. Σαν συνέχεια της καινοτόμου δράσης προχώρησε πέρα από την τιμολογιακή πολιτική, και στις τεχνολογικές καινοτομίες. Η INTERAMERICAN μετασχηματίζεται ταχύτατα και εντυπωσιακά κατά την τελευταία πενταετία σε ψηφιακό ασφαλιστικό οργανισμό. Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός, που έχει αναπτυχθεί στην Εταιρεία, την κατευθύνει προς τον στόχο να είναι, εντός της προσεχούς πενταετίας, ο απόλυτος Ψηφιακός Ασφαλιστής της ασφαλιστικής αγοράς.

Σχέδιο “Πράξεις Ζωής”: Συμπληρωματικά ως προς την αξία που απορρέει από τις ασφαλιστικές δραστηριότητές της, δημιουργεί και αποδίδει αξία στα ενδιαφερόμενα μέρη υλοποιώντας από το 2004 και εντεύθεν, με συνέπεια και συνέχεια, το πολυδιάστατο σχέδιο εταιρικής υπευθυνότητας “Πράξεις Ζωής”. Πρόκειται για ένα μακρόπνοο σχέδιο κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων και πρωτοβουλιών, που εξελίσσεται με επικαιροποίηση σε ετήσια βάση, εμπλουτιζόμενο τακτικά με νέες πρακτικές και συνεργασίες. Οι κύριοι θεματικοί άξονες, στη βάση των οποίων αναπτύσσονται οι “Πράξεις Ζωής”, είναι πέντε: Φροντίδα για την Υγεία, Αντιμετώπιση Κινδύνων, Αρωγή Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων, Υποστήριξη Πολιτισμού & Παιδείας και Προστασία Περιβάλλοντος.



ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην σύγχρονη πραγματικότητα η ΕΚΕ απασχολεί και "προκαλεί" την πλειοψηφία των εταιριών παγκοσμίως αλλά και εγχώρια. Ως μία από τις πιο σύγχρονες προτάσεις στο χώρο της διοίκησης επιχειρήσεων, η ΕΚΕ προσφέρει έναν εναλλακτικό τρόπο λειτουργίας των οργανισμών, μέσω της συμπερίληψης ηθικών και κοινωνικών επιδιώξεων πέρα από τους καθαρά οικονομικούς στόχους. Η εφαρμογή της ΕΚΕ πραγματοποιείται με βάση κάποια γενικά εθνικά και υπερεθνικά πλαίσια ώστε να μπορεί να είναι μετρίσιμη. Εταιρίες όπως η INTERAMERICAN, που ακολουθούν ορθά τις πρακτικές και τα πρότυπα της ΕΚΕ φαίνεται κι από τον απολογισμό πως μόνο κερδισμένες μπορούν να βγουν σε βάθος χρόνου κάνοντας «το καλό» κι όχι απλά «το σωστό» για την οικονομική ευημερία της εταιρίας τους. Ωστόσο πρέπει να υπάρχει συνέπεια και συνέχεια της ΕΚΕ, χωρίς υπερβολές και πράξεις καθαρά δημοσίων σχέσεων. Ολοκλήρωση του κειμένου αυτού έρχεται με την φράση που ξεκίνησε στο συνέδριο της βρετανικής Προεδρίας για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις αρχές Δεκεμβρίου 2005 ο Steven Timms πρώην υπουργός για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη της Μ. Βρετανίας: «Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι δημόσιες σχέσεις, αλλά ο σωστός τρόπος επιχειρηματικότητας» (άρθρο Καθημερινή,2006).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (18.7.2001) ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ. Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη. 7.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (25.10.2011) ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ: Μια ανανεωμένη στρατηγική ΕΕ 2011-14 για την εταιρική κοινωνική ευθύνη. 7.

Μαρία Βαξεβανίδου, “ Εταιρική κοινωνική ευθύνη”, Σταμούλη Α.Ε., 2011, 131, 153, 155

Υπουργείο Εργασίας, ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ, Αθήνα, 28 Ιουλίου 2014, 21-24.

Το Βήμα, “ Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι πλέον άγνωστη στην Ελλάδα”, Τσακίρη Τόνια, 26.11.2016

Συνέντευξη κα. Αλεξίου, Προέδρου csr hellas, ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΚΕ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2014 (<http://csrhellas.net/wp-content/uploads/media/LEFKOMA-EKE-MA.pdf>)

Ξενόγλωσση

Donna J. Wood, Corporate Social Performance Revisited-The Academy of Management Review, Vol. 16, No. 4 (Oct., 1991), pp. 691-718.

Carroll, A. (1999), “Corporate Social Responsibility. Evolution of a Definitional Construct” *Business & Society*, Vol. 38, No. 3, pp. 268-295.

Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39–48.

Elkington, J., “Cannibals with Forks: the Triple Bottom Line of 21st Century Business”, Capstone, 1997

«Who's wearing the trousers?», 6 Σεπτεμβρίου 2001, *Economist*

«Triple bottom line. It consists of three Ps: profit, people and planet», Nov 17th 2009, *Economist*

Ναυτεμπορική -ένθετο *Business and Society*.

Διαδικτυακές Πηγές

<http://www.hp.com/hpinfo/execteam/speeches/fiorina/bsr2003.html>

https://www.aub.edu.lb/osb/csr/research/Documents/A_Stakeholder_Approach_%20to_CSR.pdf

https://www.researchgate.net/publication/282441223_Corporate_social_responsibility_Evolution_of_a_definitional_construct

<https://hellenicnews.com/%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%83%CE%B1%CF%86%CE%AE%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%8C%CF%81%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89/>

<http://old.wbcsd.org/pages/edocument/edocumentdetails.aspx?id=82&nosearchcontextkey=true>

<http://www.europarl.europa.eu/portal/el>

<http://www.csrhellas.net/>

<http://www.opengov.gr/ypoian/>

<http://www.globalcompactnetworkhellas.gr/portal/main.php>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3Ac10241>

https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/4805/1/05_chapter_04.pdf

https://en.wikipedia.org/wiki/Triple_bottom_line

<https://www.globalreporting.org/search/Pages/default.aspx?k=G4>

<http://www.theiirc.org/>

<http://www.bsi-global.com/en/Shop/Publication-Detail/?pid=000000000030148086>

<https://www.iso.org/home.html>

<http://www.cri.org.gr>

<http://www.meda.gr/gr/article.php?id=92>

[\[language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1&dq=\]\(http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%AC%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B1&dq=\)](http://www.greek-</p></div><div data-bbox=)

<http://www.interamerican.gr>

<http://www.interamerican.gr/default.asp?pid=844&la=1>